

ЛЕКЦІЯ 3.

СІМЕЙНІ ВІДНОСИНИ В

РИМІ

ЗМІСТ

- 1. Види сім'ї в Римі**
- 2. Шлюб та його види**
- 3. Умови вступу в шлюб, порядок його укладення та розірвання**
- 4. Особисті та майнові відносини між подружжям**
- 5. Правові відносини між батьками і дітьми**
- 6. Опіка та піклування**

СІМ'Я – це засноване на шлюбі чи
кровному спорідненні об'єднання осіб,
пов'язаних спільністю побуту, взаємною
допомогою й моральною
відповідальністю

СКЛАД СІМ'Ї

PATER FAMILIAS

ДРУЖИНА

ЇХ
ПОТОМСТВ
О

ІНШІ
РОДИЧ
І

КАБАЛЬН
І

РАБИ

FAMILIA – сукупність усього
майна, дітей, рабів та іншої
робочої сили

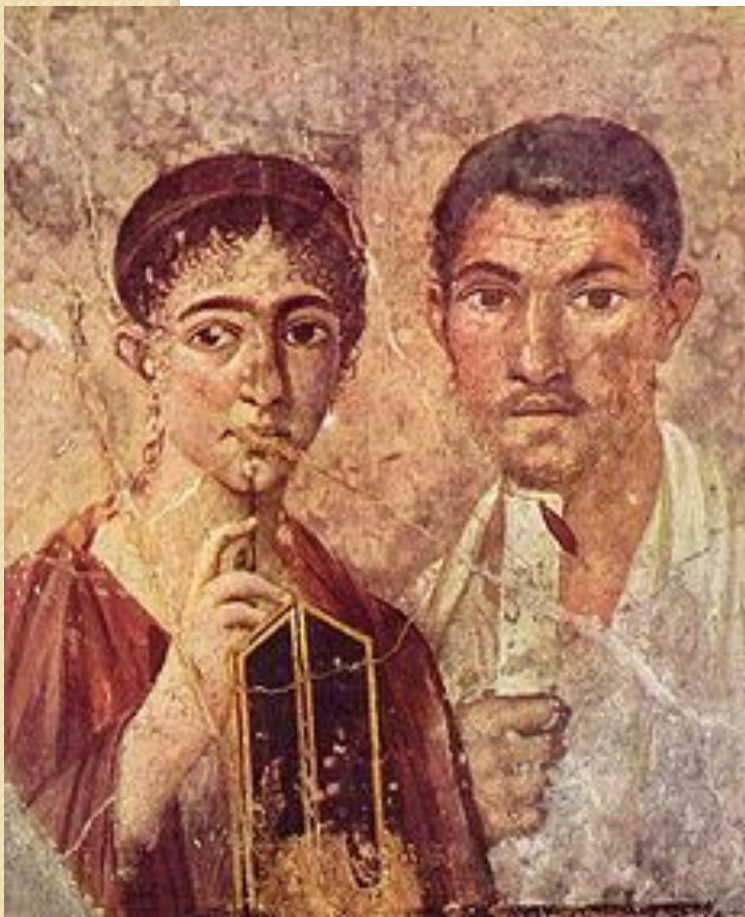
Manus – влада чоловіка над
жінкою;

Patria potestas – влада над
дітьми;

Dominica potestas – влада над
рабами

Сцени з римського життя часів Октавіана Августа, кінець XIX ст.

Портрет подружжя.
Перша половина I століття,
фреска з Помпей

ШЛЮБ

вважався священним таїнством і опорою держави. Більшість шлюбів у багатьох багатих сім'ях Стародавнього Риму полягало за розрахунком: для продовження роду (лат. *matrimonium* — шлюб, від лат. *mater* — мати), для об'єднання володінь, а також для зміцнення політичних союзів.

ВИДИ ШЛЮБІВ

CUM MANU MARITI

тобто шлюб з
чоловічою
владою, у силу
якої дружина
надходила або під
владу чоловіка,
або під владу

SINE MANU MARITI

при якому дружина
залишалася
підвладною
колишньому
домовласнику або
була самотійною
особою

Ритуали шлюбу

CUM MANU MARITI

- **КОНФАРРЕАЦІЯ (ЛАТ. CONFARREATIO)** — урочистий ритуал, що проводився в основному в сім'ях патриціїв.
- **СОЕМРТІО («КУПІВЛЯ»)** — при цьому ритуалі для простіших громадян і плебеїв часів початку республіки, дівчина в присутності п'яти свідків символічно «викуповувалася» нареченим у її батька за один ас, при цьому жінка ставала наче власністю чоловіка, причому "чоловік питав, чи хоче жінка стати матір'ю сімейства; вона відповідала, що хоче.
- При шлюбі у формі **USUS («ЗА ЗВИЧКОЮ, ДАВНОСТІ»)**, жінка, яка прожила невідлучно в будинку свого фактичного чоловіка один рік, признавалася його законною дружиною, що перебувала в його manus.

ІНШІ ВИДИ ШЛЮБУ

- Фіктивний шлюб
- Заочний шлюб
- Конкубінат
(лат. Concubinatus)

Весілля було великим родинним святом, а для нареченої весілля була формальним «переходом» від дівчинки до жінки. З письмових джерел відомі звичаї підготовки і проведення весілля в вищих станах Стародавнього Риму, про традиції в сім'ях селян, торговців, ремісників точно нічого не відомо.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВСТУПУ В ШЛЮБ

ВІК – дівчата могли бути віддані заміж з досягненням повноліття, тобто у віці 12 років, хлопчики у 14 років.

РОДИННІ ЗВ'ЯЗКИ – подружжя не повинні були складатися у родині. Шлюби, в яких чоловік і дружина були родичами до 4 коліна, вважалися інцестом і каралися смертною карою.

ЗГОДА – для укладення шлюбу була потрібна згода батька родини.

СТАТУС – право укласти шлюб (лат. *coniūgium*) мали лише вільні римські громадяни.